

**The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon**
Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

**ISRAEL: PAST, PRESENT
AND FUTURE**

Series Sponsored by Dina & David Steinberg (NMLS# 67325) and
Summit Funding, Your Mortgage Professionals (NMLS #52081 / 301151)
in memory of Samuel Ehrenhalt a"h

*The Counting and the Covenant:
The Omer and the Land of Israel*

Rabbi Mordechai Becher
May 3, 2015 • יד' אייר תשע"ה

ספירת העומר

1. מדרש רבה ויקרא פרשה כח סימן ו

ר"א לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען הה"ד (בראשית יז) ונתתי לך ולזרעך אחריו ע"מ ואתה את בריתי תשמור ואיזה זה מצות העומר....

2. סוטה דף יד.א.

כל המנחות באות מן החטין, וזו באה מן השעורין. מנחת העומר אע"פ שבאה מן השעורין. היא היתה באה גרש, וזו באה קמח. ר"ג אומר: כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה.

3. חולין דף ה.ב.

וכל היכא דכתיב בהמה גריעותא היא? והכתיב: (תהלים ל"ו) אדם ובהמה תושיע ה', ואמר רב יהודה אמר רב: אלו בני אדם שהן ערומין בדעת ומשימין עצמן כבהמה התם כתיב אדם ובהמה, הכא בהמה לחודיה כתיב.

4. שבת דף קלב.א.

מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות.

5. מנחות דף סו.א.

מתני'. קצרוהו ונתנוהו בקופות, הביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור, כדי לקיים בו מצות קלי, דברי רבי מאיר וחכ"א: בקנים ובקולחות חובטין אותו, כדי שלא יתמעך. נתנוהו לאבוב, ואבוב היה מנוקב, כדי שיהא האור שולט בכולו, שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו. נתנוהו לריחים של גרוסות, והוציאו ממנו עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה,

6. ספר יהושע פרק ה.

ג ויעשלו יהושע חרבות צרים וימל את בני ישראל אל-גבעת הערלות: ד וזה הדבר אשר-מל יהושע כל-העם הוצא ממצרים הזכרים כל | אנשי המלחמה מתו במדבר בדרך בדרך בצאתם ממצרים: ט ויאמרה אל-יהושע היום גלותי את-חרפת מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הנה: י ויחנו בני-ישראל בגלגל ויעשו את-הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו: יא ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הנה: יב וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא-היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא:

7. ראש השנה דף יג.א.

דכתיב (יהושע ה) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. ממחרת הפסח - אכול, מעיקרא - לא אכול, דאקריבו עומר והדר אכלו.

8. ספר ויקרא פרק כג.

יב ויעשיתם ביום הניפכם את-העמר כבש תמים בן-שנתו לעלה ליהנה: יג ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה בשמן אשה ליהנה ריח ניחח ונספה יין רביעת ההין:

רש"י שם

(יג) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה:

9. חידושי הגרי"ז סימן עח

והביאור בקרא ד"ויקרא בהם שמי" הוא דכבניו המה והוי להם דין שבטים, וזהו שאמר הכתוב ויאמר אלי הנני מפרך והרבותיך ונתתיך לקהל עמים, ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריו אחוזת עולם. ובאונקלוס על "לקהל עמים" תירגם "לכנישת שבטין", והמבואר בזה דכיון שהבטיחו שיצאו ממנו שבטים הוא לענין חלוקת הארץ לכן הוא דאמר מיד ונתתי וגו', ומבואר זה ג"כ בפרשת וישלח (ל"ה י"א) ויאמר לו א' אני א - ל ש - ד - י פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיו ממך וגו' את הארץ וגו' לך אתננה ולזרעך אחריו אתן הארץ ובאונקלוס תרגם על "קהל עמים" "וכנישת שבטין", והנה במה שאמר לו "גוי" נאמרה לו הבטחה על ישראל בכללם שמזרעו יצא עם ישראל, ועוד הובטח לו "וקהל עמים", דהיינו שיהיו שבטים מזרעו והנפ"מ בדבר במה דהו שבטים הוא לענין חלוקת הארץ, ולכן אמר מיד "לזרעך אתן את הארץ", דא"י הובטח לזרעו וממילא נפ"מ במה שהם שבטים. והנה איתא בב"ב קט"ו ב גמירא דלא כלה שבטא, ועוד איתא בתו"כ בחוקותי פרק ח' ברית כרותה לשבטים, וע"ש בפירוש הראב"ד "כרת הקב"ה ברית שלא יכלה זרעם", וזהו כונת הרשב"ם במש"כ שיהיה זרעם זרע זרעם ויקרא בהם שמי, כתיב דהמה הו שבטים, וכיון שכן הא שבטים חיים זרע זרעם לעולם, וזהו ג"כ כונת הרמב"ן במש"כ שיעמוד זרעם ושם.

אכן צ"ב מה כונתו ב"זרעם" ומה הכוונה ב"שם". הנה בישיעה (ס"ו כ"א) - (הפטרות שבת ר"ח) והיבאו את כל אחיהם מכל הגוים מנחה לה' וגו' וגם מהם אקח לכהנים ללוים אמר ה'. וצ"ב מאי קמ"ל בזה שגם מהם אקח לכהנים, דאם הוי כהנים למה לא יקחו גם מהם, ועוד צ"ב דבילקוט איתא על סוף הפסוק "אמר ה'" הדא דכתיב הנסותרות לה' אלקינו. והדברים סתומים וצ"ב, והנה מסיים שם (כ"ב) כי כאשר השמים החדשים וגו' כן יעמוד זרעכם ושמכם, וצ"ב כ"כ מה הכוונה ב"זרעכם", ומה הכוונה ב"שמכם". והנה בישיעה (כ"ז י"ג) ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים. וצ"ב מה הכוונה ב"אובדים" ומה הכוונה ב"נדחים". והנראה דאובדים קרי לאלה מישראל שהתבוללו בגוים, והובטחנו שגם הם יחזרו לעם ישראל בביאת המשיח ואלהיו הנביא יצרפם ויבררם כמו שאמר וישב מצרף וגו'. ועתה לפי"ז נתבונן בדבר זה איך יהיה חזרתם של אלה, ולמשל אם ההתבוללות היתה בשעת החורבן ואם אחד מישראל נשא נכרית הרי אז הדין הוא לפי מה דקימ"ל יבמות מה דהולד כמותה והולך אחריה דזרעו עתה כבר אבודים לגמרי לעם ישראל כיון דנכרים המה, ואם להיפך הוא דבת ישראל תינשא לנכרי ובזה ולדה כמותה וישראל הוא, אכן שגם ולד ולדה עד הדור האחרון יהיה ישראלי, צריך שכולם בכל הדורות יהו בת אחרי בת, שאילולא כן ויהיה באמצע בן הרי הבן כשישא נכרית יהיו בניו כמותה וגוים הם ונפסקת השלשלת ישראל מהם, וכגן דא על

ספירת העומר

אלה צאצאי הבת הראשונה שנטמאה בין הגוים שם שבט לא יהיה עליהם דהא רק משפחת אב הוי משפחה, ואמנם איך יוכל להיות דבר כזה שיתבוללו בין הגוים וישאר שם שבט על צאצאיהם, הוא בכגון שיהיה בטעות שיחשוב הוא שלוקח נכרית ובאמת היא תהיה ישראלית, וכו"כ יהיה טעות זה בבניו ובבני בניו עד ביאת הגואל שיחשבו שכולם נושאים נכריות ובאמת יהיו ישראליות, וזהו ביאור כוונת הפסוק "וגם מהם אקח לכהנים ללוים אמר ה'" שהנסתרות לה' אלקינו כדאי' במדרש, והיינו דהא יודע שכל הזמן בכל הדורות היה בטעות אצלם מה שחשבו שנושאים נכריות והם באמת נשאו ישראליות, ונשאו צאצאיהם כהנים כשרים, וגם מאלה יהיו כהנים ולוים אעפ"י שהתבוללו בין הגוים. (עוד כוונה ב"אמר ה'" נראה, דהיינו דהיחוס הזה של שבטים לעתיד לבא יהיה ברוח הקדש מדין הלכה מיוחדת, דהרי בכ"מ בעי שני עדים כמוש"כ הרמב"ם בפ"ב מהלכות מלכים ה"ג ע"י"ש).

וזהו החילוק בין זרעכם ובין שמכם, דזרעכם היינו דישאר רק הזרע ישראל כמו דיהיה בת אחרי בת, ושמכם היינו דישאר גם שם השבט וכגון דכתבנו. וזהו שאמר הכתוב "כן יעמוד זרעכם ושמכם" דבהבטחה שלא יהיה כלה שבטא, גמירי בזה לא רק שזרע השבט ישאר לתמיד אלא שגם שם השבט לא יסוף, ולזה כיון הרמב"ן במש"כ שיעמדו זרעם ושמם בין זרע השבט ובין שם השבט, וכמש"כ.

10. זוהר רעיא מהימנא אמור (ח"ג דף צ"ז ע"א)

והניף את העומר וגו'. פקודא דא לקרבא קרבן העומר קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עמר דא מקרבין ישראל בדכיותא דלהון וההוא קרבנא איהו מן שעורים ודא אתקריב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה. אשת זנונים אתרחקת גרמה מביניהו דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא ודאי טהורה היא (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגביה דאלמל' בההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה איהי אתקריבת לגבה אתאבידת מעלמא ועל דא לא בעיא לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רזא דמהימנותא רזא דסתרא דא תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה דהא בדיקו דאשת חיל סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מינה. ואשתארו ישראל בלא ערבוביא אחרא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי ע"כ:

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. פקודא דא לספור ספירת העמר הא אוקימנא. ורזא דא ישראל אף על גב דאתדכו למעבד פסחא ונפקו ממסאבו לא הוו שלמין ודכיין כדקא חזי. ועל דא לאו הלל גמור ביומי דפסח דעד כען לא אשתלימו כדקא יאות. כאתתא דנפקא ממסאבו. וכיון דנפקא מתמן ולהלאה וספרה לה. אוף הכא ישראל כד נפקו ממצרים נפקו ממסאבו ועבדו פסח למיכל בפתורא דאבוהון מתמן ולהלאה יעבדון חשבנא למקרב אתתא לבעלה לאתחברא בהדיא ואינון נ' יומין דדכיו לאעלא לרזא דעלמא דאתי ולקבלא אורייתא ולמקרב אתתא לבעלה ובגין דאלין יומין ידמין דעלמא דדוכרא לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודיהו. ועל דא חושבנא דא בעמידה איהו ומלין דעלמא תתאה בישיבה ולא בעמידה ורזא דא צלוחתא דעמידה וצלוחתא מיושב ואלין חמשין מאי טעמא אינון כלל אנפי אורייתא דהא ביומא דנ' איהו רזא דאורייתא ממש.

11. דרושי בית ישי סימן ז' הערה ה'

נמצא, שקרבן העומר וספירת העומר הם שני ענינים נפרדים, ואעפ"כ הם שניהם ענין אחד. והוא, לטהר כנס"י לבעלה כביכול, ונמשלו לקרבן סוטה ולספירת נקיים. ששניהם באים לטהר האשה לבעלה, אבל יש הבדל גדול ביניהם, דקרבן סוטה בא לגלות ולהודיע למפרע שמעולם לא נטמאה, וטהורה היא, ואילו ספירת נקיים באה כהכשר וטהרה להעלותה מטהמאתה. ותרורייהו אמת. כי ישראל במצרים הרר באמת עבדו ע"ז, וכמו שארז"ל עה"פ (שמות י"ב כ"א) משכו וקחו משכו ידיכם מע"ז. ומקרא מפורש הוא בספר יחזקאל (כ"ה) היאך היו שקועים בעבודה זרה, אבל כל זה לא היה אלא בחיצוניות, מפני שאמרו נהיה כגויים, ורצו למצא חן בעיניהם, וכמו שהאריכו הספרים בזה. אבל בנקודה הפנימית שבלב היו תמיד דבוקים בהש"ת. וכמו שהוכיח סופם על תחלתם, שברגע אחד משכו ידיהם מע"ז, ונמשכו אחריו ית' כבהמה. שזה מסמל קרבן העומר שהוא מאכל בהמה, וכמו שהארכנו בזה במ"א. מעתה א"ש היטב הענין, שמקודם מקריבין קרבן העומר לגלות ולהודיע טהרת לבם של ישראל למפרע, ואח"כ מתחילין לספור ספירת העומר, כהכשר וטהרה להיטהר ולהתקרב אל הש"ת, כאשר זה המיטהרת ומשתוקקת להתקרב לבעלה.

ספירת העומר

12. ספר ירמיה פרק לא

ל הנה ימים באים נאסה' וְכִרְתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה: לא לא כְּבָרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתֵם בְּיוֹם הַחֲזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הִמָּה הִפְרוּ אֶת־בְּרִיתִי וְאֶנְכִּי בְּעַלְתִּי בָם נֹאסָה: לב כי זאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרַת אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נֹאסָה' נִתְּנִי אֶת־תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם אֶכְתַּבְנָה וְהִיִּיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים וְהָמָּה יְהִיוּ־לִי לְעָם: לג וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־אָחִיו לְאֹמֹר דַּעוּ אֶתְּהָ' כִּי־כֹלֶם יָדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד־גְּדוֹלָם נֹאסָה' כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחַטָּאתָם לֹא אֶזְכֹּר־עוֹד:

13. רמב"ן ספר דברים פרק ל

ו. ומל ה' אלהיך את לבבך. זהו שאמרו (שבת קד.). הבא לטהר מסייעין אותנו, מבטיחך שתשוב אליו בכל לבבך והוא יעזור אותך. ונראה מן הכתובים ענין זה שאומר, כי מזמן הבריאה היתה רשות ביד האדם לעשות כרצונו צדיק או רשע, וכל זמן התורה כן, כדי שיהיה להם זכות בבחירתם בטוב ועונש ברצותם ברע. אבל לימות המשיח, תהיה הבחירה בטוב להם טבע, לא יתאוה להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל. והיא המילה הנזכרת כאן. כי החמדה והתאוה ערלה ללב, ומול הלב הוא שלא יחמוד ולא יתאוה. וישוב האדם בזמן ההוא לאשר היה קודם חטאו של אדם הראשון, שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות ולא היה לו ברצונו דבר והפכו, כמו שפירשתי בסדר בראשית (ב ט):

וזהו מה שאמר הכתוב בירמיה (לא ל-לב), הנה ימים באים נאם ה' וּכְרַתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה לֹא כְּבָרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת אֲבוֹתָם וְגו', כי זאת הברית אשר אכרות את בית ישראל אחרי הימים ההם נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתבנה, וזהו בטול יצר הרע ועשות הלב בטבעו מעשהו הראוי. ולכך אמר עוד (שם פסוקים לב לג) והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, ובידוע כי יצר לב האדם רע מנעוריו וצריכים ללמד אותם, אלא שיתבטל יצרם בזמן ההוא לגמרי: וכן נאמר ביחזקאל (לו כו כז) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש אתן בקרבכם וגו' ועשיתי את אשר בחקי תלכו, והלב החדש ירמוז לטבעו, והרוח לחפץ ולרצון. וזהו שאמרו רבותינו (שבת קנא): והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ (קהלת יב א), אלו ימות המשיח, שאין בהם לא זכות ולא חובה. כי בימי המשיח לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו המעשה הראוי, ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה, כי הזכות והחובה תלויים בחפץ:

14. ספר חבקוק פרק ג

ט עָרְיָה תַעֲזוֹר קִשְׁתְּךָ שְׁבַעֲוֹת מִטּוֹת אֲמָר סֵלָה נְהָרוֹת תִּבְקַע־אֲרָץ:

15. מדרש רבה שמות פרשה מד סימן ט

ולא עוד אלא כשם שנשבעת לאבות וקיימת עמהן ברית, שנאמר (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב כך אף לשבטים נשבעת וקיימת עמהם ברית, ומנין שהקב"ה נשבע לשבטים שנא' (חבקוק ג) שבועות מטות אומר סלה, ומניין שקיים הקב"ה עמהן ברית שנא' (ויקרא כו) וזכרתי להם ברית ראשונים זו ברית השבטים,

16. מדרש רבה ויקרא פרשה כח סימן ד

ומאיזה זכות זכו ישראל לירש הארץ הוא אומר בזכות מצות העומר דכתיב גביה כי תבואו לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם כי תבואו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר.

17. ספר ישעיה פרק כו

יב ה' תִּשְׁפֹּת שְׁלוֹם לָנוּ כִּי גַם כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ:

18. ברכות דף ז.א

דאמר רבי מאיר: שתיים נתנו לו ואחת לא נתנו לו, שנאמר: (שמות ל"ג) וחנתי את אשר אחן - אף על פי שאינו הגון, - ורחמתי את אשר ארחם - אף על פי שאינו הגון.